

Gemeente van Christus,

Wonderen bestaan, dat lijkt toch het thema te zijn van deze dienst. Twee wonderverhalen staan er vandaag op het menu. De profeet Eliza en zijn knecht Gechazi wekken op spectaculaire wijze een overleden jongen uit de dood. En Jezus doet schijnbaar achteloos talloze genezingen. Jawel, wonderen bestaan! Of moeten we zeggen: wonderen bestonden. Het zijn immers verhalen uit een zeer ver verleden en we kunnen beide verhalen niet makkelijk illustreren met eigen versies van dit kaliber.

U zult misschien wel eens een aflevering hebben gezien van het KRO-programma *'Wonderen bestaan'*, waarin Yvon Jaspers het verhaal van mensen in beeld brengt die zeggen een wonder te hebben meegemaakt. Het zijn verhalen met een wonderlijke, onverwachte, onverklaarbare en zelfs onmogelijke wending. Op de website van de KRO staat weer een vooraankondiging van zo'n verhaal:

'Twee mannen maken een wandeling in de Ardennen. Opeens hoort een van hen een stem die zegt: 'ga van het pad af'. De boodschap is zo dwingend dat de mannen naast het pad tussen de brandnetels gaan lopen. Waarom de stem hen letterlijk en figuurlijk weer op het juiste pad krijgt zal voor altijd in hun geheugen gegrift staan.'

En eerlijk is eerlijk, ook ik word dan nieuwsgierig naar het vervolg van het verhaal. Het zijn spannende verhalen en vaak ook ontroerende verhalen. Verhalen met een enorme climax en een emotionele ontlading. En het zijn verhalen die in ons een hunkering raken, een hunkering dat ook in ons leven een doodlopende weg een toch een doorgang vindt, dat een onoplosbaar probleem toch een opening krijgt, dat die akelige ziekte ons lichaam verlaat, dat we een wenk of een teken krijgen voor een te nemen beslissing... Deze verhalen raken ons.

Ook het verhaal van Eliza raakt ons. Het is zo gedetailleerd en zo plastisch verteld, dat we er kippenvel van kunnen krijgen. Wie ooit aan het graf van een kind heeft gestaan kan dit verhaal maar moeilijk lezen zonder schok. Het verhaal lijkt ook daadwerkelijk zo verteld te worden dat het maximaal raakt – Eliza had deze vrouw een zoon beloofd en nu is de jongen dood... de geloofwaardigheid van de godsman staat op het spel. Gechazi wordt vooruit gezonden en moet de profetenstaf van Eliza op het dode lichaam leggen. Zou er wat gebeuren? Nee, de jongen blijft dood. Dan komt Eliza, overgehaald door de halsstarrigheid van de vrouw. En wat hij dan doet lijkt bijna gruwelijk – het is moeilijk om zonder weerzin het beeld voor ogen te halen: de profeet gaat boven op de dode liggen, als het levende spiegelbeeld van de dode jongen, net zo lang tot de jongen weer warm wordt en het leven in hem terugkeert.

Dit is werkelijk een *wonderverhaal*, een mirakelverhaal. Het verhaal gaat ook over niets anders dan over het wonder. Je zou bijna kunnen zeggen dat dit verhaal behoort tot een serie ‘*Wonderen bestaan – the extreme version*’. Het is in het geheel van het boek koningen ook duidelijk wat de boodschap van het verhaal is: deze man, deze opvolger van de legendarische Elia is ook werkelijk een godsmán, een profeet – kijk maar naar de wonderen. Maar het verhaal wordt zo dik verteld dat het ons nauwelijks meer geloofwaardig over komt. Het lijkt eerder thuis te horen bij de tovenaars van *Harry Potter* en *The lord of the Rings*...

Dit verhaal laat ons voelen waar het voor ons vaak wringt als het over wonderen gaat: *de geloofwaardigheid*. Natuurlijk zijn wij, moderne mensen, mensen van de wetenschap, snel geneigd te zeggen: wonderen kunnen niet, de wetenschap heeft bewezen dat het niet kan. Doden kunnen niet opnieuw tot leven komen, de jongen zal wel schijndood zijn geweest. Wonderen kunnen niet en dus zijn de wonderverhalen vooral beeldende verhalen, mythen die ons een boodschap proberen over te brengen. Hier bijvoorbeeld: Eliza is een godsmán en de God van Israël is sterker dan de dood.

Dat laatste klopt in ieder geval: het wonder of wonderverhaal heeft een boodschap. Het wonder zonder verhaal is eigenlijk alleen maar een vreemde, onverwachte en onverklaarbare gebeurtenis. Ook de vertellers van de wonderverhalen die te gast zijn bij Yvon Jaspers vertellen behalve het wonder ook wat het wonder betekent. De manier van vertellen maakt de buitengewone beleving een wonder! Dat maakt de verhalen vaak ook zo ontroerend: de troost die het wonder geeft, de bevestiging, de redding... Blijft natuurlijk de vraag: *maar gebeurde het ook echt?* En misschien nog belangrijker: *kan het nog steeds gebeuren?*

‘Ja’, zeggen steeds meer mensen, ‘ja, ik geloof in wonderen’. Maar laat ik u daar eens een onverwachte vraag bij stellen: zouden we dat eigenlijk wel wensen, zouden we willen dat er wonderen gebeuren in ons leven? Dat klinkt wat vreemd misschien, maar bedenk dat het wonder altijd *het uitzonderlijke* is. Een wonder is een wonder omdat het de *uitzondering* is, het *onmogelijke* gebeurt. Het wonder onderstreept daarom dat het meestal niet gebeurt, het laat ons voelen hoe onbuigzaam de werkelijkheid normaal is. Doden blijven dood, dat is de harde realiteit die we kennen. Dan is het lezen van de uitzondering niet makkelijk, misschien zelfs beledigend. Waarom daar wel en bij mij niet, waarom toen wel en nu niet, of zelfs: waarom nu wel en toen niet? Het wonder blijft ons confronteren met het waarom, omdat het altijd de uitzondering blijft!

We lezen over een dode jongen die weer tot leven wordt gebracht – maar wat vertel je de wanhopige ouders bij de kist van hun overleden kind. Het wonder-

verhaal lijkt bijna een belediging. We lezen over genezingen voor de deur van het huis van Simon, maar wat doen we met de diagnose kanker? De inmiddels overleden professor van Gennep heeft gezegd dat het drama van de holocaust hem het onmogelijk heeft gemaakt nog te geloven dat God kan ingrijpen in ons leven. Want *als hij het kan*, maar hij doet het niet – en hij heeft het niet gedaan in Auschwitz! -, dan is God *immoreel*. In termen van het Nederlandse recht heet het dan ‘*dood door nalatigheid*’. Als we geloof moeten hechten aan het eenmalige wonder – hoe zeldzaam ook, wordt het wonderloze verloop van ons leven, met al zijn narigheid, zorg en ziekte, ronduit onuitstaanbaar. De willekeur van het wonder kan ons boos maken.

Het nadenken over het wonder is omgeven met vragen, gevoelens en raadsels en lijkt moeilijker en moeilijker als we er langer over nadenken. Zitten we op een verkeerd spoor misschien?

Zou het daarom zijn dat in het verhaal van Marcus de wonderen van de genezing en bevrijding heel anders ter sprake komen? Ze worden niet zo uitgewerkt en uitgebeeld als in het verhaal van Eliza en het verhaal wordt omgeven met een soort terughoudendheid en schroom. Het lijkt zelfs wel alsof *Jezus zèlf* wat terughoudend is over zijn eigen wonderen: het gebeurt in de beslotenheid van een synagoge, het gebeurt in huiselijke kring (de schoonmoeder van Simon) en als het buiten gebeurt, mogen de boze geesten er niet over praten. Bovendien trekt Jezus zich na één avondje wonderen in Kafarnaum weer meteen terug. Nee, de sfeer rond de wonderen is hier heel anders, bijna terloops, bijna verontschuldigend. De nadruk in de verhalen ligt duidelijk ergens anders. Laten we een nauwkeurig gaan lezen - *waar gaat het in dit verhaal dan wel om?*

Ons gedeelte maakt deel uit van een wat langer verhaal dat het verloop van een heel etmaal beschrijft uit het begin van de openbare leven van Jezus. Hij had nog maar net zijn leerlingen gerekruteerd, want het was de ‘eerstvolgende sabbat’ nadat ze zo plotseling hun netten hadden achtergelaten (1:21). Jezus ging naar de synagoge om de mensen te onderwijzen. Er staat niet bij wat hij hen vertelde, maar wel wat voor indruk hij maakte op de mensen: ‘*ze waren diep onder de indruk, want hij sprak met gezag*’ – de woorden van Jezus waren blijkbaar echt, oprecht en vol van kracht. En het wonder van de uitdrijving van de boze geest is daar een uitroepeten achter – het versterkt de indruk die de mensen al hadden.

Dat daarna het verhaal over Jezus als een lopend vuurtje ging kan nauwelijks meer verbazen. ’s Avonds, meteen na het einde van de sabbat, lopen de mensen te hoop voor de deur van Jezus logeeraadres. Waarom komen ze? Is het om meer te horen over de nieuwe leer die Jezus met gezag verkondigde? Nee, het blijkt hen te gaan om de genezingen, om het wonder. Hoe begrijpelijk en hoe herkenbaar!

Jezus gaat het niet uit te weg – hij geneest talloze mensen en drijft boze geesten uit -, maar verbiedt wel de demonen te zeggen wie hij is. En na de drukte van deze dag trekt Jezus zich de volgende ochtend heel vroeg terug in de stilte om te bidden. Jezus wentelt zich niet in zijn succes, hij lijkt er eerder voor te vluchten.

De leerlingen achtervolgen Jezus, ze zoeken koortsachtig omdat ze hem kwijt zijn. Ze willen Jezus terughalen – *'alle mensen zoeken u'* – klinkt het verwijterig. Maar Jezus wil niet terug, niet terug naar de mensen die hem kennelijk vooral als wonderdoener willen zien. Hij wil verder, naar de andere dorpen in de omgeving *'...om ook daar het goede nieuws te brengen'*, zo luidt zijn motivatie. *'Want daarom ben ik op pad gegaan'*, zegt Jezus. Zijn missie is niet wonderen verrichten maar het evangelie brengen!

En dus willen we weten wat dan die boodschap is, hoe luidt volgens Marcus dat goede nieuws? We bladeren terug en lezen in 1: 14 en 15 dat het goede nieuws is: *'De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws'*. Is dat alles? Ja, dat is alles! Het goede nieuws is: *het koninkrijk van God is nabij!*

En nu ook verder vragen: wat is dat dan – het koninkrijk van God? Dat moet een rijk zijn, een samenleving waarin God het voor het zeggen heeft. Anders gezegd: een wereld waarin *déze God, de God van Jezus* het voor het zeggen heeft, waarin de liefde aan de macht is en niet de angst, waarin delen het devies is en niet het graaien, waarin mensen elkaar tegemoet komen en niet elkaar in de haren vliegen... Tja, dat is een utopie-wereld, een droomwereld – *een ver-weg-wereld*, denken wij dan. Nee, zegt Jezus: die wereld is vlakbij! Die wereld ligt voor het grijpen. Eén stap en je bent er... Dat is inderdaad goed nieuws, dunkt me.

Wat is dan die ene stap? Zou het kunnen zijn dat Jezus dat ook al zei: *'kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws'* – letterlijk: *'en vertrouw je toe aan het goede nieuws'*. De ene stap is de stap van omkering (ook wel *bekering* genoemd) en het je toevertrouwen aan dit nieuws. Hoe eenvoudig en tegelijk radicaal dat kan zijn blijkt in de verzen die dan volgen: *'Kom en volg mij'*, roept Jezus tegen vissers, en ze laten meteen hun netten achter en volgen hem... Ik bedoel maar!

Dat was dus de boodschap die Jezus met zoveel overtuiging en gezag preekte. En daar horen dus ook die wonderen bij. Jezus zet die ene stap – in hem wordt dat Koninkrijk van God al zichtbaar – God regeert volledig in het leven van deze Jezus. Het gezag van Jezus heeft te maken met de stap die hijzelf al heeft gezet

door alle kaarten van zijn leven op God en zijn rijk te zetten. Wat er dan gebeurt, de wonderen die dan gebeuren lijken zelfs Jezus te verrassen. Het wonder overkomt je dan – alle denkproblemen ten spijt. Ook Jezus ziet hoe het mensen op het verkeerde been kan zetten... maar het gebeurt wel.

Het wonder is een begeleidend verschijnsel als mensen deze radicale stap zetten. Het wonder is een teken van de waarheid en waarachtigheid van de mensen die het durven wagen in Gods naam. Maar het wonder kan ook afleiden, het wonder kan verwarren, het wonder kan ons boos maken. Nu, maar ook toen. Jezus bleef niet staan bij het wonder en ook wij zullen dat niet moeten doen. Ook al onze vragen bij het wonder worden niet opgelost. Het wonder overkomt je dan, maar de keuze voor het koninkrijk van God... die keuze maak je! En om dat koninkrijk is het allemaal te doen!

Durven wij het daarop te wagen? Want of het wonder nu nog kan gebeuren of niet – de boodschap geldt nog wel altijd: 'het koninkrijk van God is nabij, kom tot inkeer en vertrouw je eraan toe!' Het grootste wonder, *toen en nu*, is dat mensen dat *doen* – niet zeggen, niet preken, maar doen: zich toevertrouwen aan God en zijn rijk.

Gebeurt dat wonder vandaag nog in Norg?

Amen